

**WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA
POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN
KLASYFIKACYJNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KL. 6
SZKOŁY PODSTAWOWEJ, SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ
EDUKACYJNYCH UCZNIÓW, WARUNKI I TRYB UZYSKANIA WYŻSZEJ
NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ**

OPRACOWANO NA PODSTAWIE PROGRAMU NAUCZANIA JĘZYKA POLSKIEGO
W KLASACH IV – VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ *MIĘDZY NAMI* AUTORSTWA
J. PIASTY-SIECHOWICZ, A. ŁUCZAK, A. MURDZEK, E. PRYLŃSKIEJ
ZGODNEGO Z PODSTAWĄ PROGRAMOWĄ Z DNIA 14 LUTEGO 2017 ROKU
DLA UCZNIÓW KLASY 6
SZKOŁY PODSTAWOWEJ W WAKSMUNDZIE

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

MÓWIENIE

- buduje twórcze, bezbłędne pod względem językowym, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej wypowiedzi, w których się swobodnie posługuje werbalnymi i niewerbalnymi środkami wyrazu,
- rozpoczyna i podtrzymuje dyskusję na tematy związane z lekturą; rzeczowo, z zachowaniem zasad kulturalnej rozmowy ocenia stanowiska dyskutantów i podaje propozycje rozwiązania problemów,
- swobodnie się posługuje różnymi formami opowiadania i opisu,
- w sposób pełny i logiczny charakteryzuje bohatera lektury,
- wygłaszając tekst z pamięci, dokonuje jego interpretacji głosowej.

CZYTANIE

- odczytuje sens utworów poetyckich, prozatorskich i innych dzieł kultury (również spoza listy lektur przewidzianej programem nauczania) na poziomie krytyczno-twórczym, uwzględniając ich strukturę i treści przenośne oraz symboliczne; odwołuje się do kontekstów kulturowych.

SŁUCHANIE

- analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach komunikacyjnych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu,
- analizuje i interpretuje przenośny sens wysłuchanego tekstu artystycznego.

PISANIE

- swobodnie się posługuje wszystkimi przewidzianymi w programie formami wypowiedzi pisemnej, a ponadto tworzy własne teksty, ciekawe pod względem treści i stylu, bezbłędne językowo,
- formułuje wypowiedzi na temat przeczytanych lektur (także spoza listy lektur przewidzianych programem nauczania).

NAUKA O JĘZYKU

- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści przewidzianych programem nauczania fonetyki, słownictwa i słowotwórstwa, fleksji oraz składni; przestrzega norm poprawnościowych w formułowanych wypowiedziach,
- samodzielnie poszerza wiedzę językową o treści spoza programu nauczania w klasie VI.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

MÓWIENIE

- jako świadomy uczestnik sytuacji komunikacyjnej nawiązuje kontakt, podtrzymuje go oraz dobiera formę komunikatu w zależności od celu wypowiedzi i rodzaju odbiorcy,
- różnicuje swoje wypowiedzi stylistycznie, dba o ich poprawność językową, korzysta z bogatego słownictwa, stosuje odpowiednio dobrane do sytuacji komunikacyjnej niewerbalne środki wyrazu, aby komunikat stał się w pełni czytelny dla odbiorcy,
- aktywnie uczestniczy w dyskusji na tematy związane z rzeczywistością oraz dotyczące lektury; wprowadza w temat rozmowy; przekonuje do swojego zdania, udowadniając racje w sposób

rzeczowy i logiczny; posługuje się informacją, cytatem z danego źródła; nawiązuje do wypowiedzi interlokutorów, wyciąga wnioski, dokonuje podsumowania rozmowy, modyfikuje własne poglądy; dba o poprawność językową wypowiedzi oraz o przestrzeganie przez dyskutantów zasad kulturalnej rozmowy,

- ubarwia wypowiedzi dialogiem, opisem przeżyć wewnętrznych, monologiem wewnętrznym postaci,
- stosuje charakterystykę bezpośrednią bohatera, wykorzystując bogate słownictwo nazywające cechy; stosuje charakterystykę pośrednią uwzględniającą motywy działania postaci; dokonuje oceny moralnej bohatera w odwołaniu do uniwersalnych wartości etycznych,
- wygłaszając tekst poetycki lub prozatorski z pamięci, podejmuje próbę jego interpretacji głosowej,
- dokonuje autokorekty językowej i stylistycznej wygłaszanego komunikatu.

CZYTANIE

- odczytuje tekst poetycki i prozatorski na poziomie przerośnym i symbolicznym,
- analizując konstrukcję i warstwę znaczeniową utworu, bierze pod uwagę funkcję osoby mówiącej w tekście,
- badając strukturę świata przedstawionego, dostrzega mechanizmy rozwoju fabuły, akcji, głównych wątków utworu prozatorskiego,
- na podstawie analizy utworów literackich podejmuje próbę interpretacji znaczenia i miejsca człowieka w świecie,
- odczytuje inne odpowiednio dobrane teksty kultury na poziomie krytyczno--twórczym,

- analizuje treść oraz tworzywo adaptacji filmowej lub teatralnej dzieła literackiego,
- bada zależność między tworzywem dzieła a realizacją tego samego tematu lub motywu w różnych dziedzinach sztuki,
- wyjaśnia mechanizmy oddziaływania reklam.

SŁUCHANIE

- dostrzega przenośny sens wysłuchanego tekstu,
- tworzy własne utwory inspirowane wysłuchanym tekstem,
- potrafi sporządzić notatkę w wybranej przez siebie formie na podstawie wysłuchanego tekstu.

PISANIE

- pisze różnorodne wypowiedzi, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej, poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym,
- wprowadza do dialogu słowa narratora dystansującego się wobec wypowiedzi i działań bohaterów,
- pisze opowiadanie twórcze z elementami opisu sytuacji, list oficjalny, notatkę w formie ciągłej, mapy mentalnej, schematu,
- wyjaśnia treści przenośne i symboliczne oraz konteksty interpretacyjne w opisie dzieła plastycznego,
- w sposób pełny i przemyślany charakteryzuje postać literacką lub rzeczywistą, przedstawia wszystkie możliwe motywy jej działania, ocenia postępowanie w odniesieniu do wartości etycznych,
- poprawia własne błędy językowe i stylistyczne.

NAUKA O JĘZYKU

- sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
- fonetyki (stosuje wiadomości dotyczące różnicy między zapisem a wymową głosek oraz funkcji głóska *i* w wyrazie),
- słownictwa i słowotwórstwa (korzysta z bogatego zasobu słownictwa, stosując wyrazy bliskoznaczne; dba o poprawność stylistyczną tekstu; ilustruje wypowiedzi odpowiednio dobranymi związkami frazeologicznymi i przysłowiami; wyjaśnia znaczenie wyrazów na podstawie ich etymologii; wyjaśnia zmiany znaczenia wyrazów; bada funkcję neologizmów i archaizmów w tekście; analizuje budowę słowotwórczą wyrazu; porządkuje rodziny wyrazów),
- fleksji (poprawnie używa w wypowiedzeniach ustnych i pisemnych form odmiennych i nieodmiennych części mowy, analizuje ich funkcję w zdaniu; dokonuje rozbioru gramatycznego wypowiedzenia pojedynczego),
- składni (dokonuje analizy logicznej wypowiedzenia pojedynczego; rysuje wykresy logiczne zdań pojedynczych z różnymi typami orzeczeń i podmiotów, schematy wypowiedzeń złożonych współrzędnie i podrzędnie; rozpoznaje i konstruuje zdania bezpodmiotowe; dba o poprawność interpunkcyjną wypowiedzeń pojedynczych i złożonych).

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

MÓWIENIE

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej,
- buduje spójne i poprawne pod względem językowym wypowiedzi, zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy oraz adresata,
- uczestniczy w dyskusji na podany temat, przedstawia logiczne, rzeczowe argumenty poparte odpowiednimi przykładami i stosuje perswazję językową nieprzekraczającą granic kulturalnej rozmowy, tak aby przekonać pozostałych jej uczestników do przyjęcia jego stanowiska,
- wzbogaca wypowiedzi o niewerbalne środki wyrazu, dobrane odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej,
- stosuje w swoich wypowiedziach dialog, opis przeżyć wewnętrznych,
- charakteryzuje bohatera literackiego; ocenia jego postawy i postępowanie, uwzględniając motywy działania,
- wygłaszając tekst poetycki lub prozatorski, stosuje pauzę, dobiera odpowiednio barwę i ton głosu, zaznacza akcenty logiczne, tak aby zwrócić uwagę odbiorcy na warstwę znaczeniową utworu,
- zwraca uwagę na poprawność językową i stylistyczną swoich wypowiedzi.

CZYTANIE

- czyta różne teksty literackie na poziomie krytyczno-twórczym,
- rozumie funkcję użytych w utworze środków stylistycznych oraz znaczenie postaci mówiącej w tekście,
- posługuje się terminami *fabuła, akcja, wątek*,
- wyróżnia cechy różnych rodzajów powieści i opowiadania,
- na podstawie analizy utworów literackich odkrywa podstawowe prawa dotyczące człowieka i otaczającego świata,
- analizuje treści pozaliterackich tekstów kultury,
- porównuje utwory literackie z ich adaptacją filmową lub teatralną,
- dostrzega zależność między realizacją tematu dzieła a jego tworzywem,
- wypowiada opinie na temat reklam i dostrzega werbalne oraz niewerbalne mechanizmy oddziaływania na odbiorcę.

SŁUCHANIE

- analizuje przenośny sens wysłuchanego tekstu,
- dokonuje w dowolnej formie przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu.

PISANIE

- konstruuje wypowiedzi zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy, odbiorcy komunikatu oraz sytuacji komunikacyjnej,
- stosuje słownictwo odpowiednie do rodzaju i celu wypowiedzi,
- wzbogaca tekst dialogiem charakteryzującym bohatera,
- redaguje opowiadanie twórcze z elementami opisu przeżyć wewnętrznych bohatera, notatkę, sprawozdanie,
- opisując dzieło plastyczne, zauważa jego sens przenośny,
- charakteryzuje postać literacką lub rzeczywistą, nazywa cechy jej charakteru, osobowości i usposobienia, zauważa motywy działania,
- dba o estetykę zapisu, poprawność językową i stylistyczną redagowanego tekstu.

NAUKA O JĘZYKU

- umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
- fonetyki (dostrzega różnice między wymową a zapisem głosek, oznacza miękkość głoski przez znak zmiękczenia oraz *i*),
- słownictwa i słowotwórstwa (dobiera odpowiednio słownictwo bliskoznaczne w wypowiedzi w celu uniknięcia powtórzeń; stosuje w wypowiedziach pisemnych lub ustnych wyrazy przeciwstawne, związki frazeologiczne i przysłowia, a także powiedzenia związane z regionem; rozumie funkcję neologizmów i archaizmów w tekście, wyjaśnia ich sens; bada budowę słowotwórczą wyrazu; tworzy rodzinę wyrazów; tworzy definicję słowotwórczą wyrazu),
- fleksji (rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy, nazywa je i określa formę gramatyczną, rozumie ich funkcję w zdaniu, poprawnie stosuje je w wypowiedzi, w szczególności formy czasowników zakończonych na *-no*, *-to*, nieregularnie odmieniających się rzeczowników, formy proklityczne i enklityczne zaimków, liczebniki w związku z rzeczownikiem),
- składni (rozpoznaje części zdania pojedynczego; nazywa typy orzeczenia
- imienne i czasownikowe oraz podmiotu – gramatyczny, domyślny, logiczny, zbiorowy; rysuje wykres logiczny zdania pojedynczego; rozróżnia zdania złożone podrzędnie i współrzędnie; stosuje zasady interpunkcji wypowiedzenia pojedynczego i złożonego).

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

MÓWIENIE

- uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej,
- buduje spójne, logiczne wypowiedzi, posługując się poprawnym słownictwem,
- przedstawia swoje stanowisko w dyskusji, dobierając rzeczowe argumenty,
- stosuje się do zasad kulturalnej dyskusji,
- opowiada, stosując różnego rodzaju wypowiedzenia,
- wzbogaca opowiadanie dialogiem; stosuje opis własnych przeżyć, mówi o przeżyciach bohatera literackiego,
- charakteryzuje bohatera literackiego, formułuje ocenę jego postępowania,
- wygłasza teksty poetyckie i prozatorskie, stosując się do zasad poprawnej artykulacji oraz intonacji i zwracając uwagę na warstwę znaczeniową tekstu,
- świadomie korzysta z niewerbalnych środków komunikacji, takich jak gest, mimika twarzy, intonacja, pauza, dostosowując je do rodzaju komunikatu, jego odbiorców, celu wypowiedzi,
- stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej, tak aby jego wypowiedzi były zrozumiałe dla odbiorcy.

CZYTANIE

- czyta ze zrozumieniem teksty literackie na poziomie semantycznym i samodzielnie rozwiązuje niektóre zadania świadczące o rozumieniu tekstu na poziomie krytycznym,
- analizuje zależność między użytymi w utworze środkami stylistycznymi a jego treścią,
- wyjaśnia pojęcia *fabuła*, *akcja*, *wątek*,
- wyróżnia rodzaje powieści,
- wnioskuje na temat otaczającej go rzeczywistości oraz miejsca człowieka w świecie na podstawie wybranych tekstów literackich,
- odczytuje plakat,
- dostrzega zależności między dziełem literackim a jego adaptacją,
- zauważa różnice w realizacji tego samego tematu i motywu w różnych dziedzinach sztuki oraz w różnych formach wypowiedzi artystycznej,
- dostrzega mechanizmy oddziaływania reklamy na jej odbiorcę.

SŁUCHANIE

- uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi rozmówców,
- dokonuje przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu na taką formę, jak: słuchowisko, scenka dramatyczna itp.

PISANIE

- stara się zachować poprawność językową i stylistyczną dłuższych wypowiedzi zbudowanych za pomocą różnych typów wypowiedzeń,
- konstruuje teksty informacyjne oraz teksty o charakterze instrukcji,
- redaguje podanie, życiorys, samodzielnie prostą notatkę,
- za pomocą odpowiedniego słownictwa wkomponowuje opis przedmiotu, miejsca, cech bohatera w opowiadanie twórcze lub odtwórcze,
- podejmuje próby spójnego opisu dzieła plastycznego,
- niezależnie od budowy utworu streszcza tekst w porządku chronologicznym, szczegółowo relacjonuje przedstawione wydarzenia,
- podejmuje próbę opisu postaci rzeczywistej lub literackiej, uwzględniając jej cechy charakteru i osobowości,
- stosuje zasady estetyki, graficznej organizacji tekstu oraz poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej redagowanych wypowiedzi.

NAUKA O JĘZYKU

- stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - fonetyki (dzieli wyrazy na litery i głoski, rozpoznaje głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; dzieli wyrazy na sylaby i potrafi przenieść wyraz do następnej linii zgodnie z obowiązującymi zasadami; dostrzega różnicę między zapisem a wymową głosek),
 - słownictwa i słowotwórstwa (posługuje się słownictwem bliskoznacznym, wyrazami przeciwstawnymi, wybranymi związkami frazeologicznymi pochodzenia biblijnego i mitologicznego, przysłowiami; rozumie znaczenie wyrazów; wyjaśnia sens niektórych neologizmów i archaizmów; zna pojęcia *wyraz podstawowy* i *pochodny*; wyróżnia podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń),
 - fleksji (rozpoznaje w wypowiedzeniu odmienne i nieodmienne części mowy, rozpoznaje formę odmiennych części mowy),
 - składni (rozpoznaje części zdania; wyróżnia w zdaniu orzeczenie imienne i czasownikowe; zna rodzaje podmiotu; odróżnia zdania złożone podrzędnie i współrzędnie, spójnikowo i bezspójnikowo).

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

MÓWIENIE

- buduje wypowiedzi na temat,
- formułuje odpowiednie do sytuacji komunikacyjnej pytania i odpowiedzi,
- przedstawia swoje zdanie w dyskusji,
- zna zasady kulturalnej rozmowy,
- stosuje w opowiadaniu wypowiedzenia proste i rozwinięte, pojedyncze i złożone,
- wprowadza dialog w mowę opowieściową,
- mówi o swoich przeżyciach w danej sytuacji, nazywa przeżycia bohatera literackiego,
- nazywa cechy bohatera, wyciąga proste wnioski dotyczące jego postępowania, wygłasza z pamięci teksty poetyckie lub prozatorskie,
- jako nadawca i odbiorca komunikatu korzysta z niewerbalnych środków wyrazu,
- stara się stosować do podstawowych zasad poprawności językowej.

CZYTANIE

- czyta odpowiednio dobrane teksty literackie i rozumie ich treść,
- rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową,
- rozumie zależność między użytymi w tekście środkami stylistycznymi a jego treścią,
- wyróżnia postać mówiącą w różnych gatunkach i rodzajach literackich,
- rozróżnia pojęcia *fabuła*, *akcja*, *wątek*,
- wie, czym się różni opowiadanie od powieści,
- dostrzega podobieństwa i różnice między światem przedstawionym w literaturze a rzeczywistością,
- odczytuje teksty kultury: komiks, obraz, rzeźbę,

- zauważa podobieństwa i różnice między tworem literackim a jego adaptacją filmową czy teatralną,
- zauważa w tekście reklamy słownictwo wyrażające perswazję.

SŁUCHANIE

- słucha wypowiedzi rozmówców,
- dokonuje przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu, np. wykonuje ilustrację do tekstu, piosenki

PISANIE

- buduje dłuższe wypowiedzi za pomocą różnych wypowiedzeń pojedynczych i złożonych,
- wplata dialog w tekst narracyjny,
- redaguje opowiadanie twórcze i odtwórcze,
- wypełnia druki urzędowe i pocztowe,
- opisuje wskazane elementy dzieła plastycznego,
- streszcza tekst w porządku chronologicznym,
- nazywa cechy charakteru i osobowości postaci literackiej,
- komponuje plan wypowiedzi,
- przestrzega podstawowych zasad poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej oraz estetyki redagowanej wypowiedzi.

NAUKA O JĘZYKU

- stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - fonetyki (zna pojęcie głoski i litery; dostrzega różnice między głoską dźwięczną i bezdźwięczną, nosową i ustną, twardą i miękką, między zapisem a wymową głoski; dzieli wyrazy na sylaby),
 - słownictwa i słowotwórstwa (dopasowuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne; potrafi zastosować wybrane związki frazeologiczne pochodzenia biblijnego, mitologicznego, przysłowia; rozumie znaczenie wyrazów; z pomocą nauczyciela wyróżnia części w budowie słowotwórczej wyrazu),
 - fleksji (z pomocą nauczyciela rozpoznaje formę i funkcję odmiennych części mowy; wskazuje nieodmienne części mowy),
 - składni (z pomocą nauczyciela rozpoznaje części zdania, zna ich funkcję składniową; odróżnia zdanie złożone współrzędnie od zdania złożonego podrzędnie).

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH

Obszary aktywności podlegające ocenianiu:

- kontrola i ocena pracy ucznia w klasie i w domu (samodzielne notatki, praca w grupie, bieżące zadania domowe itp.);
- okresowe sprawdziany literackie i językowe (również sprawdziany kompetencji – przykładowe arkusze);
- zadania literackie (dłuższe);
- kontrola i ocena zadań (różnych) w zeszytach przedmiotowym;
- kontrola i ocena wybranych zadań w zeszytach ćwiczeń;
- kartkówki i inne ćwiczenia ortograficzne;
- testy (również ze znajomości lektur);
- odpowiedzi ustne;
- zaangażowanie w pracę na lekcji;
- konkursy klasowe i międzyklasowe;
- zadania dodatkowe (np. gazetki, inscenizacje, projekty klasowe);

Pisemne formy sprawdzania osiągnięć:

Odpowiednio wcześniej zapowiadane są:

- okresowe sprawdziany literackie i językowe;
- prace klasowe literackie (np. na podsumowanie lektury);
- zadania literackie (tzn. uczeń ma kilka dni na ich napisanie);

Nie muszą być zapowiadane:

- kartkówki z trzech ostatnich lekcji;
 - kartkówki jako forma sprawdzenia pracy domowej;
 - krótkie zestawy zadań do pracy z tekstem;
- ✓ Prace klasowe, sprawdziany z nauki o języku, ortograficzne, testy znajomości lektur są obowiązkowe! Jeśli z przyczyn losowych lub nieobecności usprawiedliwionej uczeń nie może ich napisać z klasą, to musi to zrobić w terminie dwutygodniowym od momentu powrotu do szkoły;
- ✓ Uczeń może poprawić słabą ocenę po wcześniejszym uzgodnieniu terminu z nauczycielem.

Ustalona ocena śródroczna i roczna nie jest średnią arytmetyczną.

WARUNKI I TRYB UZYSKANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ

1. Uczeń może otrzymać wyższą od przewidywanej roczną ocenę klasyfikacyjną z obowiązkowych lub dodatkowych zajęć edukacyjnych jeżeli:

- a. uczeń lub jego rodzice zwrócą się do dyrektora w formie pisemnej o ustalenie wyższej niż przewidywana ocena roczna w okresie nie dłuższym niż 2 dni od otrzymania informacji o przewidywanej ocenie rocznej, wniosek musi zawierać uzasadnienie;
- b. dyrektor przekazuje wniosek odpowiednio nauczycielowi prowadzącemu dane zajęcia edukacyjne;
- c. nauczyciel prowadzący dane zajęcia edukacyjne jest zobowiązany dokonać analizy zasadności wniosku w oparciu o udokumentowane realizowanie obowiązków ucznia;
- d. nauczyciel prowadzący zajęcia edukacyjne dokonuje analizy wniosku i ustala ostateczną ocenę.

2. Warunkiem umożliwienia uczniowi ubiegania się o uzyskanie wyższych niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych jest zaistnienie wszystkich poniższych okoliczności:

- a. połowa posiadanych przez ucznia ocen cząstkowych jest równa lub wyższa ocenie, o którą się uczeń ubiega,
- b. uczeń przystąpił do wszystkich przewidzianych i ocenionych przez nauczyciela form sprawdzianów i prac pisemnych,
- c. uczeń, ze wszystkich sprawdzianów i form pisemnych, otrzymał ocenę pozytywną (wyższą niż ocena niedostateczna).